

TÜRK ORTODONTİSTLERİNİN SOSYO-DEMOGRAFİK PROFİLİ VE EMEKLİLİK

Doç. Dr. Ali İhya KARAMAN*

Dt. Tancan UYSAL*

Doç. Dr. Enis GÜRAY*

Yard. Doç. Dr. Zafer SARI*

ÖZET: Türk ortodontistlerinin sosyo-demografik özelliklerini, aktivitelerini, mali durumlarını ve emekliliğe geçiş konusunda düşüncelerini ortaya koymak, belirlenen problemler doğrultusunda uyanlarda bulunmak, bir takım önlemlerin alınmasına katkıda bulunmak ve daha ileride yapılacak olan ulusal ve uluslararası aynı tür çalışmalar için bir referans oluşturmak amacıyla bu araştırma gerçekleştirildi. Türk Ortodonti Derneği'ne kayıtlı olduğu belirlenen 300 ortodontiste, hazırlanan sosyo-demografik bilgi formları Ocak 2001-Şubat 2001 tarihleri arasında ulaştırıldı. Ankette, ortodontistin demografik özelliklerini, sağlık ve sosyal güvencelerini, hasta ve çalışma bilgilerini, mali durumunu, kişisel tercihlerini ve emekliliğe geçiş konusunda düşüncelerini sorgulayan toplam 32 adet soru kullanıldı. Araştırma sonucunda 167 adet anket formu doldurulup tarafımıza ulaştırıldı. Elde edilen tüm veriler bilgisayara kodlanarak kaydedildi. Belirleyici istatistiksel değerlendirmelerin yapılması sırasında SPSS paket programı kullanıldı. Toplam cevaplama oranı % 55,66 olarak tespit edildi. Mevcut çalışma bize günümüz Türk ortodontistinin sosyo-ekonomik profili ve emekliliğe geçiş düşünceleri hakkında genel bir bilgi sunmaktadır. Genel olarak Türk ortodonti camiasının genç nüfusa sahip olduğu, ortodontistlerin kendilerine eş olarak büyük oranda diş hekimlerini seçtikleri, sağlık ve sosyal güvenliklerini yeterli bulmadıkları ve dolayısıyla bir kısmının özel emekliliğe yöneldiği tespit edildi. Emekliliğe geçiş konusunda yeterli hazırlıklan yapılmadığı ve hastalık, yaralanma, ölüm gibi durumlara karşı genel olarak hiçbir önlemin alınmamış olduğu belirlendi. Sonuç

olarak, belirli zaman aralıklarında tekrarlanacak benzeri projelerin, zaman içinde meydana gelen değişikliklerin gözlenmesine ve elde edilen verilen farklı ülkelerle karşılaştırılmasına olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ortodontistler, sosyo-demografik profil, emeklilik

SUMMARY: SOCIO-DEMOGRAPHIC PROFILES OF TURKISH ORTHODONTISTS AND RETIREMENT. The aim of this study was to 1. Determine the Turkish orthodontists' socio-demographic profiles, financial status, and the opinions about the retirement; 2. Make warnings to the orthodontists about determined problems, 3. Take preventive measures against these problems, and 4. Constitute a reference for the future national and/or international surveys to make possible the evaluation of changes in Turkish orthodontics. Socio-demographic information forms were conveyed to 300 orthodontists who determined as registered to Turkish Orthodontics Society, between January 2001 and February 2001. In these forms 32 questions about demographic properties, health and social insurances, patient and working data's and opinions about the retirement of orthodontists' were asked. Finally, 167 forms were mailed back. All datas were saved to the computer and during the descriptive statistical evaluation, SPSS package programme was used. Return rate was calculated as 55.66%. This study presents Turkish Orthodontists' socio-economic profiles and opinions about the transition to retirement. In generally it was determined that Turkish orthodontist population was young, they selected dentists for marriage, found social and health insurances insufficient and on account some part of them have make private retirement. Besides, it was determined that orthodontists were not got ready about the transition to the retirement and generally they have not taken any measures against to accidents, injuries, and death. As a conclusion, it was thought that, similar annual new projects reflect the changes during tmi and it helps to compare the datas among different countries.

Key Words: Orthodontists, socio-demographic profile, retirement

* Selçuk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ortodonti Anabilim Dalı.

GİRİŞ

Ortodontik diş tedavileri, tedavi süresinin daha uzun olması ve harcanan emeğin fazlalığı nedeniyle diş hekimliği uygulamalarından ayrılmaktadır. Gösterilen bütün çabalara rağmen serbest çalışan birçok meslektaşımız; hastalık, yaralanma, ölüm, vb. durumlarda hasta takibi konusunda çeşitli hukukî, psikolojik, etik, sosyal problemlerle karşıya kalmaktadırlar. Oysa ki bu problemlerin hiç birisi büyük kliniklerde ve gelişmiş ülkelerde yaşamamaktadır. Ülkemizde emeklilik maaşının yetersizliği nedeniyle meslektaşlarımızın büyük çoğunluğu ömürlerinin sonuna kadar çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Bu durum senelerce yoğun bir çalışma temposu içinde bulunan ortodontistleri yavaş yavaş isteksiz ve dolayısıyla verimsiz bir döneme doğru sürüklemektedir.

Gottlieb ve arkadaşları (1), Amerika'daki ortodontistlerin sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerini ortaya koymak, emeklilik konusunda ortodontistlerin o zamana kadar yaptıklarını ve beklediklerini öğrenebilmek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Sonuç olarak emeklilikten sonra mali olarak güvende olan ortodontistlerin birçok aktivite ile uğraştıklarını, maddi olarak iyi durumda olmayanların ise sorulara cevap bile vermediklerini bildirmişlerdir.

Parker (2) Amerika'daki genç ortodontistlerin mutsuzluğunun sebebinin mesleki olarak kıdemli ortodontistlerin önlerini tıkaması olduğunu ifade etmiştir. Kıdemlilerin ise yaşlandıklarından dolayı mutsuz olduklarını belirten yazar, emekliliğe kademeli geçiş konusunda hem genç, hem de kıdemli ortodontistlere önerilerde bulunmuş ve grup olarak çalışma fikrini savunmuştur.

Bu araştırmanın amacı, mesleki hayatlarının belirli kademelerinde bulunan Türk ortodontistlerinin demografik özelliklerini, aktivitelerini, mali durumlarını ve emekliliğe geçiş konusunda düşüncelerini ortaya koyabilecek nicel bir tabloyu ortaya koymak ve elde edilen sonuçlara göre uyarı ve önlemlerin alınması yolunda bir fikir vermektir.

MATERYAL VE METOT

Çalışmayı gerçekleştirebilmek amacıyla Türk Ortodonti Derneği'ne kayıtlı toplam 300 ortodontist belirlenerek araştırma kapsamına dahil edildi.

Türk ortodontistlerinin genel bir profilini ortaya koyabilmek için sosyo-demografik bilgi formları hazırlandı. Bu

formlardan 75 adeti elden doldurulmak tarzında cevaplanırken 225 adedi ortodontistlerin adreslerine postalandı. Postalanan anket formlarına, üzerinde pul yapıştırılmış ve dönüş adresi yazılı bir iade zarfı eklendi.

Formların postalanma işlemine 11 Ocak 2001 tarihinde başlandı ve belirli günlerde farklı illere gönderilerek, 15 Şubat 2001 tarihine kadar devam edildi. Ulaşabildiğimiz ortodontistlere de aynı tarihler arasında formlar elden doldurtuldu.

Postalanan formlara genel olarak araştırmanın amacını kısaca özetleyen ve beklentilerin anlatıldığı bilgilendirme formları eklendi. Gönüllü katılımcılardan elde edilen bulguların güvenli bir şekilde saklanacağı ve kişisel olarak başka ortamlarda kullanılmayacağı garanti edildi. Bu fikre yönelik olarak ortodontistin adı ve soyadı istenmedi.

Sosyo-demografik bilgi formlarında ortodontistin demografik özelliklerini, sağlık ve sosyal güvenliklerini, hasta ve çalışma bilgilerini, mali durumlarını kişisel tercihlerini ve emekliliğe geçiş konusunda düşüncelerini sorgulayan toplam 32 adet soru kullanıldı. Soruların bir kısmı çoktan seçmeli ve birden fazla seçeneğin işaretlenebileceği tarzda, bir kısmı ise yorum beklenen tarzda hazırlandı.

Cevaplanmış formlardaki bilgiler, veritabanı yazılımı aracılığıyla bilgisayara transfer edildi. Her soru için yüzdeler hesaplandı ve gerekli yerlerde tanımlayıcı istatistikler gerçekleştirildi. Belirleyici istatistiksel değerlendirmelerin yapılması sırasında SPSS paket programı kullanıldı.

BULGULAR

Cevap formları 30 Ocak ve 25 Nisan 2001 tarihleri arasında toplandı. Elden doldurulan 75 adet formun yanında 92 adet form daha önceden postalanmış oldukları ortodontistler tarafından doldurulup geri gönderildi. Sonuç olarak 300 formun 167 tanesi cevaplandı ve çalışma bu veriler üzerinde yürütüldü. Toplam cevaplama oranı % 55,66 olarak hesap edildi. Bu araştırma fakülte pratiğinde ve/veya muayenehane ortamında çalışan 167 ortodontist tarafından gönderilen formlar üzerinde gerçekleştirildi. Formların 77 tanesinin kadın, 90 tanesinin erkek ortodontist tarafından doldurulduğu tespit edildi.

Araştırmaya katılan ortodontistlerden % 38,90'ının 25-30 yaş, % 22,80'inin 31-35 yaş, % 12'sinin 36-40 yaş, % 11,4'ünün 41-45 yaş, % 6'sının 46-50 yaş ve % 9'unun 50 yaş ve üzerinde olduğu belirlendi.

Ortodontistlerin % 35,30'u bekar, % 62,30'u evli, % 2,40'ı ise eşlerinden ayrılmış olduklarını ifade ettiler.

Elde edilen bulgular ışığında ortodontistlerin en çok kendilerine eş olarak diş hekimi seçtikleri belirlendi (%47,20). Daha sonra en çok sırasıyla mühendis, öğretmen, doktor, öğretim üyesi, ekonomist, ev hanımı ve ortodontistler ile evlendikleri görüldü.

Evli ortodontistlerin % 85,1'inin çocuğu olmadığı belirlenirken, % 14,9'u çocuk sahibi olduklarını ifade etti. Ortodontistlerin % 55,7'sinin 1 çocuk, % 38'inin 2 çocuk, % 5,1'inin 3 çocuk ve % 1,3'ünün 4 çocuğu olduğu belirlendi.

Ortodontistlerin % 25'i çocuk sahibi olduktan sonra hastaya davranışlarında daha sevecen olduklarını, % 27,5'i daha sabırlı, % 3,8'i daha otoriter, % 6,3'ü ise hem daha sevecen hem de daha sabırlı olduklarını bildirdi. % 36,3'lük bir grup ise çocuk sahibi olduklarından sonra hastaya davranışlarında bir değişiklik olmadığını belirtti.

Hazırlanan formların % 59'u üniversite hastanesindeki ortodontistler tarafından doldurulurken, % 22,30'u özel muayenehanelerdeki, % 17,50'si ise üniversite hastanesi ve özel muayenehanelerdeki ortodontistler tarafından dolduruldu.

Türkiye'deki ortodontistlerin ortalama olarak 130 aktif hasta baktıkları ve bu sayıların 10 ile 650 arasında değiştiği belirlendi.

Katılımcıların, % 39,90'ı 0-5 yıl, % 20,90'ı 6-10 yıl, % 18,2'si 11-15 yıl, % 8,8'i 16-20 yıl ve % 12,20'si 21 yıl ve üzeri bir süredir ortodontist olduklarını belirttiler.

Bulgularımıza göre, katılımcılar mesleki statülerini % 72,3 oranında akademisyen, % 19,9 oranında serbest, % 4,2 oranında ise akademisyen ve serbest hekim olarak tanımladılar.

Ortodontistlerin % 42,90'ının araştırma görevlisi, % 21,10'unun uzman, % 9,90'ının yardımcı doçent, % 14,30'unun doçent ve % 11,80'inin profesör olduğu belirlendi.

Katılımcılara çalıştıkları işyerindeki unvanları sorulduğunda, % 50'sinin asistan, % 22,40'ının öğretim üyesi, % 9,70'inin bölüm başkanı, % 9,70'inin öğretim görevlisi, % 5,20'sinin kadrolu ortodontist, % 1,50'sinin başhekim ve

% 1,50'sinin başhekim yardımcısı olarak çalıştıkları belirlendi.

Araştırmada ortodontistlere bu mesleği seçmelerindeki en büyük etkenin ne olduğu soruldu. Bu soruya % 67,9 oranında meslek sevgisi yanıtı verilirken, % 7,7'sinin aile isteği ile, % 10,9'unun maddi imkan ve % 13,5'inin ise hem maddi imkan hem de mesleğe olan sevgi düşüncesi ile bu mesleği seçtikleri belirlendi.

Sosyal güvenlik durumlarının sorgulanması sonucunda % 63,5'inin emekli sandığı, % 12,0'sinin Bağ-Kur, % 4,20'sinin SSK, % 3,60'ının sadece özel emeklilik sigortası, % 4,20'sinin Bağ-Kur ve özel emeklilik sigortası ve % 3,00'ünün emekli sandığı ve özel emeklilik sigortasına sahip oldukları belirlendi. Katılımcıların % 4,20'si ise hiçbir sosyal güvencelerinin olmadığını ifade ettiler. Ortodontistlerin % 11,97'sinin özel emeklilik sigortası yaptırdığı görüldü.

Ek olarak sağlık güvenceleri sorgulandığında, %63,5'inin emekli sandığına, % 10,8'inin Bağ-Kur'a, % 3,00'ünün SSK'ya, bağlı oldukları görüldü. Katılımcıların % 7,20'si sadece özel emeklilik sigortası, % 3,00'ü Bağ-kur ile birlikte özel emeklilik sigortası ve % 2,40'ı da emekli sandığı ve özel emeklilik sigortası yaptırdığını ifade etti. Hiçbir sağlık güvencesi olmayan ortodontist oranı ise % 4,20 olarak belirlendi.

Katılımcıların % 11,9'unun ekonomik kazançlarını yeterli % 88,1'inin ise yetersiz bulduğu belirlendi.

Ortodontistlerin % 27,6'sının sosyal ve sağlık güvencelerini yeterli, % 72,4'ünün ise yetersiz bulduğu saptandı.

"İleride kendinizi ve ailenizi güvence altına almak amacıyla ne gibi hazırlıklar içindesiniz?" sorusuna, % 46,10 oranında gayrimenkul, % 40,71 oranında döviz, % 15,56 oranında faiz, % 11,97 oranında özel emeklilik sigortası, % 9,58 oranında borsa, % 6,58 oranında kooperatif, % 5,38 oranında bono-tahvil ve % 1,19 oranında altın cevabı verildi.

Türkiye'deki ortodontistlere herhangi bir ölüm veya kaza durumunda hastalarının takibi konusunda bir önlem alıp almadıkları ve önerileri soruldu. % 51,40 oranında ortodontist hiçbir önlem almadığını ifade ederken, % 8,20'si dernek veya birliklerden bir çözüm beklediğini, % 17,80'i fakültede oldukları için hiç düşünmediklerini, % 16,40'ı

grup ya da arkadaş desteği olduğunu ve % 2,10 ise tak-sit veya sigorta yapılabileceğini belirtti.

"Muayenehanenizdeki hastaları emeklilikle birlikte nasıl bitirmeyi planladınız?" sorusuna ise % 47,4 kademeli olarak devredeceklerini, % 49,5 sayıyı azaltarak hastaların tamamını bitireceklerini, % 3,1 ise transfer edeceklerini bildirdiler.

Sizden sonra muayenehaneniz çalışmaya devam edecek mi? sorusuna, % 34,70 oranında ortodontist genç bir ortodontiste kademeli olarak devredeceği seçeneğini işaretlerken, % 45,20'si hiçbir fikri olmadığını, % 6,50'si karar verir vermez genç bir ortodontiste devredeceğini ve % 4'ü de muayenehanenin çalışmayacağını ifade ettiler.

Ortodontistlerin % 84,8'i seçme şansı olsa yine aynı mesleği seçeceklerini belirttiler.

Ortodontistlerin ortalama günde % 62,8'i 5-8 saat, % 31,7'si 9-12 saat, % 4,3'ü 13 saat ve üzeri % 0,6'sı ise ortalama olarak 1-4 saat çalıştıkları belirlendi.

Ortodontistlerin % 67,1'i haftada 5 gün, % 26,3'ü 6 gün, % 4,8'i 4 gün ve % 1,8'i ise 3 gün çalıştıkları saptandı.

Ortalama olarak günde kaç hasta baktıklarının sorulduğu soruya % 50,6 oranında 4-7 hasta, % 24,1 oranında 8-11 hasta, % 17,3 oranında 12 hasta ve üzeri % 8 oranında 1-3 hasta cevabı verildi.

Ortodontistlere hangi cinsiyetteki ve yaştaki hasta grubunun tedaviyi daha iyi tolere ettikleri soruldu. En çok kız (% 82) ve adolesan dönemdeki (% 62) hastaların tedaviyi daha iyi tolere ettikleri belirlendi. Ayrıca ortodontistlerin % 36,4'sinin sınıf II bölüm 1 anomaliyi, % 20'sinin de sınıf I anomaliyi tedavi etmeyi sevdiğileri belirlendi.

TARTIŞMA

Araştırmanın amacı, Türkiye'deki ortodontistlerin genel bir profilini tanımlamak ve ülkemizde tam bir yapılanmanın bulunmadığı emekliliğe geçiş ve partnerlik konularında dikkatleri çekmektir.

Yapılan literatür taramasına göre bu alandaki araştırmalar çok kısıtlıdır. Daha önce Türkiye'de sadece Çırak ve arkadaşları (3) Kasım 1999-Şubat 2000 dönemi içinde Türk ortodontistlerinin tanı ve tedavi yaklaşımlarını belirlemeye yönelik olarak bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Ülkemizde, ortodontistlerin sosyo-demografik özellikleri

ve emeklilik konusundaki düşüncelerini araştırmaya yönelik yapılan araştırmamız bir ilktir. Bu nedenle verilerin karşılaştırılması ve geçen yıllar içinde meydana gelen değişikliklerin değerlendirilebilmesi mümkün değildir. Araştırmamızın ileride bu konuda yapılacak farklı çalışma ve uygulamalara bir temel oluşturacağını düşünmekteyiz.

Araştırmamız 300 ortodontist üzerinde planlanmış olmasına rağmen, anketimize bunların ancak 167'sinin cevap verdiği belirlendi. Çalışma da bu materyal üzerinde yürütüldü. Cevaplama oranı ise % 55,66 olarak belirlendi. Bu oran anket tarzında yapılmış birçok çalışmaya göre (1, 3, 4) yüksektir ve populasyon temsil etme özelliğini taşıyabildiği düşünülmektedir.

Araştırmada katılımcıların % 46'sının kadın % 54'ünün erkek olduğu tespit edildi. Çırak ve arkadaşları (3) Türkiye'de kadın ortodontist sayısının erkek ortodontist sayısına hemen hemen eşit olduğunu bildirmişler ve bu oranı % 51,3 erkek, % 48,7 kadın olarak hesaplamışlardır. İki araştırma arasındaki farkın geçen dönem içinde ülkemizde erkek ortodontist sayısında meydana gelen artıştan ya da bu araştırmada daha fazla ortodontiste ulaşılmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ülkemizdeki kadın erkek arasındaki dengeli rakamlara rağmen, kadın ortodontistlerin toplama oranı Amerika'da 1990 yılında % 4,5, 1996 yılında ise % 6,4 olarak tespit edilmiştir (5, 6). McNeill'in 1990 yılında yapmış olduğu araştırmada (7) ise, bayanların cevaplama oranının sadece % 1,76 olduğunu bildirmiştir.

Gerek ortodontistlerin yaşları, gerekse de mesleki kıdemleri ve unvanları değerlendirildiğinde ülkemiz ortodontistlerinin büyük bir çoğunluğunun genç olduğu görülmüştür. Ancak 50 yaş üzerindeki ortodontistlerin % 9 oranında ve meslek hayatı 21 yıl ve üzerinde olan ortodontistlerin % 12,20 gibi azımsanmayacak oranda bulunması, artık ülkemizde emekliliğe geçiş konusunda belirli protokollerin konuşulması ve tartışılması gerekliliğini göstermektedir. Çünkü bu kararın erken verilmesi geçiş sırasında sıkıntı yaşanmamasına neden olacaktır. Gottlieb (1) Amerika'da ortodontistlerin ortalama olarak emekliliğe ayrılmadan 6 yıl önce bunun kararını verdiklerini belirtmiştir. Yazara göre ortodontistler ortalama olarak 65 yaşında emekli olmaktadır. McNeill (7) ise Amerika'da ortalama emekliliğe geçiş yaşınının 62 olduğunu (38-45 aralığında)

belirlemiştir. Ancak Devlet İstatistik Enstitüsünün verilerine göre ülkemizde ölüm yaşı ortalama 65 olarak belirlenmiştir. Bu nedenle Türkiye'de emeklilik kararının daha erken verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Araştırmamızda ortodontistlerin kendilerine en çok diş hekimlerini eş olarak seçtikleri belirlendi. Bu oranın yüksek olmasının, okul hayatında başlayan ilişkilerden veya zor ve sıkıntılı akademik ve meslek yaşantısı sırasında durumu bilen ve anlayışla karşılayabilecek meslek grubu olmalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda her ne kadar % 36,3'lük bir grup çocuk sahibi olduktan sonra hastaya davranışlarında bir değişiklik olmadığını belirtse de, büyük bir çoğunluk çocuk sahibi olmanın hastaya yaklaşımlarını etkilediğini ifade etmiştir.

Araştırmanın planlanmasında, elde edilen orandan daha fazla miktarda, özel muayenehanelerden cevap gelmesi hedeflenmişti. Ancak, formların büyük çoğunluğunun üniversite hastanelerinden geldiği belirlendi. Üstelik serbest ortodontistlerin bir çoğunda adres değişikliklerinin olduğu görüldü. Bu nedenle çalışılan kurum veya muayenehane adreslerinin gerekse de elektronik posta adreslerinin dernek çatısı altında belirli dönemlerde güncellenmesi, kuru- laçak iletişimler açısından faydalı olacaktır.

Çıracak ve arkadaşları (3) ülkemizde ortodontist başına ortalama 136 hasta düştüğünü belirlemişlerdir. Araştırmamızda 130 olarak bulunan bu değer yaklaşık olarak diğer çalışma ile uyumlu olduğu görülmüştür. Dikkat çeken bakılan hasta sayısının 10 ile 650 gibi geniş bir aralıkta olmasıdır.

McNeill (7) Amerika'daki ortodontistlerin % 91,6'sının ihtiyaçlarını yeterli derecede karşılayabilecek şekilde para kazandıklarını ifade etmiştir. Ayrıca yazar beklendiği gibi emekli ortodontistlerin gelir kaynaklarının normal popülasyona göre çok yüksek olduğunu belirtmiştir. Ülkemizde de, ortodontistlerin büyük bir çoğunluğu bu mesleği sevdiği için seçtiklerini belirttiler. Sevginin yanında, gelirin yüksek olduğu düşüncesi ve ailenin de meslek seçiminde etken olduğu görüldü. Katılımcılar her ne kadar severek ve gelirin yüksek olduğunu düşünerek bu mesleği seçiyor olsalar da, % 88,1 oranında kazançlarını, % 72,4 oranında sağlık ve sosyal güvencelerini yeterli bulmamaktadırlar. Ancak, kazançlarını, sağlık ve sosyal

güvencelerini yeterli bulmasalar da, seçme şansları olsa % 84,8'inin aynı mesleği seçeceği belirlendi.

Ortodontistlerin % 11,97'sinin özel emeklilik sigortası yaptırmaya ihtiyaç duymasının sağlık ve sosyal güvencelerini yeterli bulmadıkları yönündeki cevapları ile uyumlu olduğu görüldü.

Ülkemizdeki ekonomik belirsizlik ve Türk lirasının değer kaybı, ortodontistlerin yatırımlarına da yansımış ve büyük oranda dövize yönelmelerine neden olmuştur. Burada ortodontik malzeme fiyatlarının dövize endeksli olmasının da bir etken olduğu düşünülebilir. Ek olarak yatırımların diğer büyük çoğunluğu da taşınmaz üzerine yoğunlaşmıştır.

Türk ortodontistlerinden elde edilen en düşündürücü ve dikkat çekici cevap, herhangi bir kaza veya ölüm durumunda hastaların takibi konusunda ortodontistlerin büyük bir çoğunluğunun önlem almamış olmasıdır. Gerek hasta gerekse ailelerimizi böyle bir durum sonucunda büyük problemlerin beklediği sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu problemlere yönelik olarak dernek veya birlikler ile yapılacak organizasyonlar, çözüme katkıda bulunulmasında faydalı olacaktır.

Bir çok ortodontist çalışma hayatlarını hastalık, kaza ölüm veya emeklilik gibi nedenlerle bırakmaktadırlar. Gottlieb ve arkadaşları (1) ortodontistlerin 1/3'ünün hastalık, maddi olanaksızlık, meslek hayatından yorulma ve işlerinde meydana gelen azalmadan dolayı emekliliğe geçiş yaptıklarını bildirmişlerdir. McNeill (7) ise ortodontistlerin % 35,4'ünün hobi veya diğer ilgi alanlarına yönelmek amacıyla, % 18,1'inin ortodontiye olan ilgilerinin kaybindan dolayı, % 17,7'sinin hastalık veya sakatlıktan dolayı, % 5,8'inin ise ortodonti dışındaki bir mesleğe geçmelerinden dolayı emekliliğe ayrıldıklarını tespit etmiştir. Günümüzde Amerika'da bu konuda ki protokoller hazırlanmış ve bir düzene oturtulmuş durumdadır. Türkiye'de ise herhangi bir hazırlığın veya önlemin alınmamış olduğu görülmektedir.

Amerika'da ortodontistlerin % 70'inin emekliliğe geçiş öncesinde bir yatırım danışmanı, avukat veya muhasebeciden destek alarak önlemler aldıkları görülmüştür (7). McNeill (7) emeklilik stratejisi konusunda % 39'unun eşlerinden % 49'unun önceden emekli olmuş arkadaşlarından veya meslektaşlarından fikir aldıklarını ve mutlaka

belirli önlemler olarak emekli olduklarını belirtmiştir. Ancak ülkemizde emekliliğe geçiş protokolünün belirlenmediği ve önlemlerin alınmadığı görülmüştür. Ortodontistlerin büyük bir çoğunluğu (% 49,9) hasta sayısını azaltarak emekliliğe geçiş yapacaklarını bildirmişlerdir. Bu önerinin bazı sıkıntıları vardır. Çünkü bu protokol, yeni hasta almamayı ve eski hastaları bitirmek içinde elde bulunan kaynaklardan harcama yapmayı gerektirmektedir. Bunun yerine ortodontistlerin % 47,4'ünün de tercih ettiği gibi Avrupa ve Amerika'da uygulanan kademeli olarak belirli bir ortodontiste muayenehaneyi devretmek fikrinin daha uygun olacağı düşünülmektedir. Çünkü bu şekilde ortodontist emekli olduktan sonra bile gelir elde edecek ve eldeki kaynakları kullanmamış olacaktır.

Bu çalışmamızın Türk ortodonti tarihinde henüz tartışmaya açılmamış konularda yaptığı erken uyarı ile ufukumuzu genişleteceği ve geleceği daha net görmemizi sağlayarak emeklilik dönemimiz üzerine çöreklenen sis bulutlarını dağıtacağı umundayız.

SONUÇLAR

Mevcut çalışma bize günümüz Türk ortodontistin sosyo-ekonomik profili ve emekliliğe geçiş düşünceleri hakkında ayrıntılı bir bilgi sunmaktadır.

Yapılan araştırma bu konuda bir ilktir ve sonraki dönemde yapılacak araştırmalar için bir temel teşkil edecektir. Belirli zaman aralıklarında tekrarlanacak yeni projeler, zaman içinde meydana gelen değişikliklerin gözlenmesine ve elde edilen verilerin farklı ülkelerle karşılaştırılmasına olanak sağlayacaktır.

Ülkemizde emeklilik ve emekliliğe geçiş protokollerinin hazırlanması bakımından girişimlerde bulunma zamanının gelmiş olduğu görülmektedir. Biran önce plan ve projelerin konuşulup, tartışılıp yürürlüğe sokulması gerekmektedir.

Bu araştırma, ülkemizdeki tüm ortodontistleri kapsayacak şekilde planlanmıştır. Ancak fakülte pratiğinde birçok ortodontist, muayenehane hekimlerine göre gerek hasta ilişkileri gerekse mali riskleri göğüsleme bakımından daha az sıkıntı yaşamaktadır. Bu nedenle esas olarak mesleklerinden soğuma aşamasına gelmiş özel muayenehane hekimlerine yönelik spesifik bu türlü araştırmaların yapılmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Gottlieb LE, Nelson AH, Vogels DS. JCO retirement survey. J Clin Orthod 21(1): 48-54, 1987.
2. Parker WS. An alternate practise sale/retirement arrangement. Am J Orthod Dentofac Orthop 91: 438-441, 1987.
3. Çırak F, Orhan M, Usumez S, Güray E. Türk ortodontistlerinin tanı ve tedavi yaklaşımları. Türk Ortodonti Dergisi 15(1): 8-15, 2002.
4. Schulman ML. Your professional lifetime in perspective. Am J Orthod 66: 435-41, 1974.
5. Gottlieb EL, Nelson AH, Vogels DS. Study of orthodontic diagnosis and treatment procedures Part 1 results and trends. J Clin Orthod 25: 671-78, 1991.
6. Gottlieb EL, Nelson AH, Vogels DS. Study of orthodontic diagnosis and treatment procedures part 1 results and trends. J Clin Orthod 30: 615-29, 1996.
7. McNeill RW. Retirement from orthodontics: Financial and psychosocial preparation and adaptation. Am J Orthod Dentofac Orthop 117: 283-88, 1999.

Yazışma Adresi:

Dt. Tancan UYSAL
Selçuk Üniversitesi
Diş Hekimliği Fakültesi
Ortodonti Anabilim Dalı
42079, Kampüs - KONYA
Tel: 0 332 241 00 41 / 1174-1164
E-mail tancanuyosal@selcuk.edu.tr